

VAZDUŠNI SAOBRAĆAJ I TURIZAM

Dr Vanja Dragičević

Razvoj avio saobraćaja

- 1903. – braća Rajt – prvi motorizovani let
- od 1919. primena vazdušnog saobraćaja u komercijalne svrhe.
- avioni potisnuli brodove na prekontinentalnim putovanjima
- 1955. mlazni avion komercijalnog karaktera Boeing 707 sa 200 sedišta
- *Boeing, Airbus i McDonnell Douglas*
- snažna državna regulativa
- 1978. - deregulacija u SAD-u
- 1997. - deregulacija u Evropi

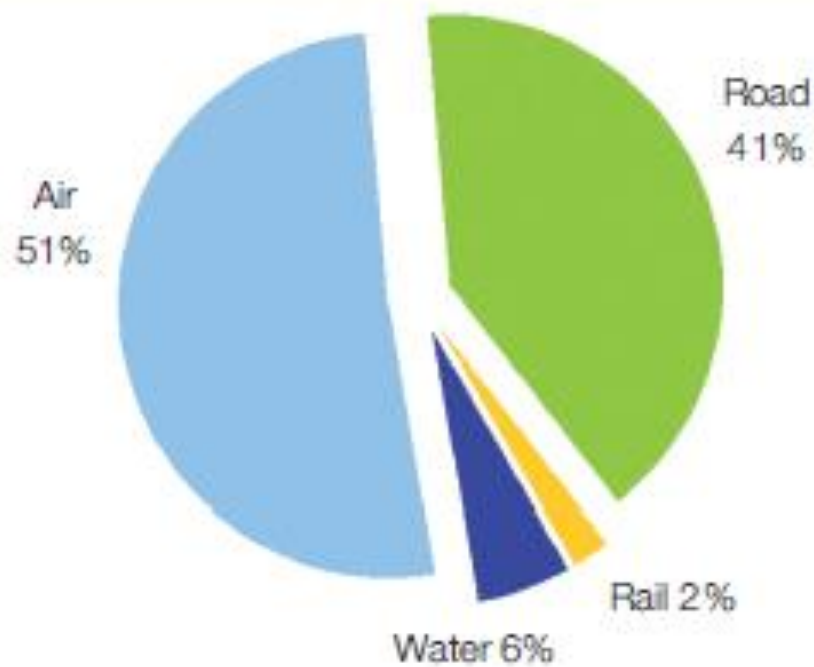
Posledice deregulacije:

- uvođenje slobodne konkurencije
- Horizontalna/Vertikalna integracija
- stvaranja globalnih saveza: Oneworld, Star Alliance i Sky Team kontrolišu 62% svetskog avio tržišta
- ekspanzija niskotarifnih aviokompanija
- jeftini letovi prvo u Americi, a kasnije u Evropi
- *Ryanair* Dablin – London
- samo prevoz u jednoj klasi i upotreba manjih aerodroma sa nižim taksama
- više od 30 niskotarifnih aviokompanija u Evropi
- pomak u pogledu brzine, sigurnosti, udobnosti aviona, kvaliteta usluge i aerodroma

Inbound tourism by mode of transport, 2011*

(share)

Source: World Tourism Organization (UNWTO) ©

Najznačajniji putni pravci:
Amerika - Evropa,
Zapadna Evropa – Mediteran
Evropa – Daleki Istok

Najveći avioprevoznici prema broju prevezenih putnika u svetu u 2011. godini (u milionima)

Avio prevoznik	2011.
Delta Air Lines	161
United Airlines	142
Southwest Airlines	135
American Airlines	106
Lufthanza group	101
China Southern Airlines	81
Ryanair	76
Air France-KLM	75
China Eastern Airlines	69
US Airways	61

Efekti lokacije aerodroma i aviosaobraćaja po okruženje

- Buka
- Zagađenje vazduha
- Zagađenje vode
- Otpad i potrošnja energije
- Efekti po ambijent destinacije
- Međunarodna asocijacija aviosaobraćaja (IATA)
- 2% u ukupnoj emisiji CO₂
- 12% od ukupne emisije CO₂ od strane svih vrsta saobraćaja
- 74% od ukupne emisije CO₂ rezultat drumskog saobraćaja

- Kerozin (avionsko gorivo) – dim i ugljenmonoksid.
- Dejstvo ugljenmonoksida: malaksalost, nesvestica, mučnina, gušenje, oboljenja srca i pluća.
- Štetnost uticaja zagađenog vazduha zavisi od: stepena zagađenosti, vrste motora, dužine izloženosti organizma, klimatskih faktora, reljefa...
- Porast respiratornih oboljenja, slabe imunobiološke funkcije, štetan uticaj na biljni i životinjski svet u blizini aerodroma...
- Mere: takse, penali, fizičke barijere za smanjenje buke, udaljiti buku od naseljenih područja....

RAZVIJENOST AVIO-SAOBRAĆAJA U SRBIJI

- Jat Airways – član IATA od 1961.
- oko 80 aerodroma, heliodroma i letilišta
- Aerodrom „Nikola Tesla” u Beogradu - oko 75% putničkog i 90% robnog transporta

Međunarodni aerodromi sa IATA oznakama :

- Aerodrom Nikola Tesla Beograd,
- Aerodrom Batajnica Beograd
- Aerodrom Konstantin Veliki Niš,
- Aerodrom Ponikve Užice
- Aerodrom Slatina Priština.

AVIO SAOBRAĆAJ I TURIZAM

- razvoj vazdušnog saobraćaja doprineo omasovljenju putovanja
- tendencija stalnog opadanja troškova u putničkom avio-saobraćaju
- posebne tarife za turiste
- sezonske turističke linije
- redovni, vanredni i čarter - avio saobraćaj, a u poslednje vreme se javlja i taksi avio-servis

NISKOBUĐŽETNE (*LOW COST*) AVIO-KOMPANIJE

- niža cena prevoza u odnosu na cene avio-kompanija na redovnim linijama
- brojne prednosti za razvoj turizma
- nemaju svoja prodajna mesta, karte prodaju samo putem interneta
- ne pružaju usluge pića i hrane u toku leta
- program za česte putnike (*frequent flyer*)

Principi poslovanja niskobudžetnih kompanija

1. flota sadrži jedan tip aviona ?
2. Visoki *load* faktor, uz noćne letove
3. putovanje bez izdavanja karte
4. bez keteringa u avionu
5. limitirana težina prtljaga, po koferu, a ukupna, od 10-20 kg
6. direktna prodaja putem telefona i interneta
7. bez alokacije sedišta i povezanih letova
8. smanjenje broja zaposlenih i njihovih troškova
9. ograničen poslovni prostor na aerodromima
10. korišćenje sekundarnih, manjih aerodroma

germanwings

Fly high, pay low.

wizz

wizzair.com

norwegian.com

WIND JET

easyJet

KOMPJUTERSKI REZERVACIONI SISTEMI (CRS) AVIO PREVOZNIKA

- krajem 70-ih godina 20. veka
- Global Distribution Systems – GDS
- ključni element u sistemu distribucije turističkih proizvoda
- avio-saobraćaj, hotelijerstvo, turoperatorsko poslovanje, rent-a-car
- Pre uvođenja kompjuterskih rezervacionih sistema pronalaženje informacija komplikovano i skupo!!!

- **Funkcije CRS-a avio-kompanija:**
 - obezbediti putničkim agentima informacije o ukupnoj avio-ponudi
 - omogućiti direktnu rezervaciju sa terminala u TA
- CRS na nivou pojedinačnih avio kompanija
- komercijalni ugovori na bazi reciprociteta
- Deregulacija u SAD snažan stimulans za rast CRS
- niže cene, više letova, više različitih tarifa i više konfuzije !!!

- 70-tih i 80-tih godina 20. veka u SAD nastali najveći CRS: SABRE, DATAS II, SYSTEM ONE, PARS, APOLLO.
- u Evropi GALILEO i AMADEUS
- U Australiji FANTASIU, u Aziji ABACUS
- Uz avio-karte, distribuiran je prvenstveno hotelski smeštaj sa ciljem povećanja prihoda
- Korist za hotel ?
- Korist za TA ?
- Korist za CRS?
- Povezivanjem više CRS-a nastali GDS
- Vodeći GDS u svetu: Amadeus, Galileo, Sabre i Worldspan.

- Usluge GDS-a u oblasti avio-saobraćaja podrazumevaju:
- izdavanje karata
- informacije o redu letenja
- cenama
- raspoloživosti mesta
- rezervisanje određenog mesta
- online plaćanje...

Make entries to complete problem in upper window

The screenshot shows a software window titled "VIASINC On-line Interactive". The window has a menu bar with "Place", "Answer", "Tools", and "Resources". Below the menu bar is a toolbar with various icons for navigation and editing. The main content area is divided into two sections. The top section, titled "Amadeus Emulator", displays a flight itinerary for a round trip from NYC to NYC. The itinerary includes flight details such as carrier, class, date, time, and fare. The bottom section, titled "Exercise 3", contains a text-based problem description about a family's travel plans and a request to update the itinerary. At the bottom of the window, there is a status bar with the text "Finish problem" and "Warning: Apple II Window".

```
--- RLR ---
RP/NYC12001/NYC1A2001          MS/GS  26JAN00/08082   9GAH21
  1. STENZEL/FREIDRICH KR      2. STENZEL/INGA KRS
  3 LH 108 C 24FEB 4 DUSLHR NK2      0700 0720   *1A/
  4 AC 857 C 29FEB 2 LHRYYZ HK2      1300 1535   *1A/
  5 AC 856 C 07MAR 2 YYZLHR NK2      1915 0650+1 *1A/
  6 LH4099 C 08MAR 3 LHRDUS NK2      0815 1030   *1A/
  7 AP DUS 021 124 2989-A
  8 AP DUS 021 124 7823-H
  9 TK TL15FEB/NYC1A2001
 10 OSI YY PSGR HAS 1 BAD BACK/P1
```

Exercise 3

Mr. and Mrs. Stenzel have a trip planned from Dusseldorf to London and on to Toronto. They have decided to make some changes in their plans. First of all, they would like to cancel their trip to Toronto and spend their entire time in London. They would also like to stay in London for 3 extra days. Make the appropriate changes to their itinerary. You have also just found out that Mr. Stenzel's first name is spelled "Frederick". Update his name element. Mr. Stenzel's secretary called in the changes.

Finish problem LOCATION: 6 16 1 3 2 3 8

Warning: Apple II Window

Problem text in lower window

Хвала на пажњи!

